

Rybník Rákosný

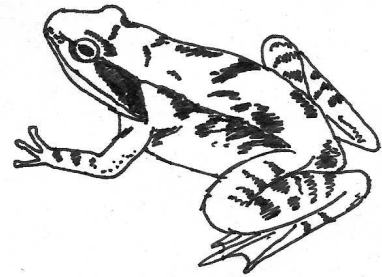
Na břehu rybníka, kterému se někdy říká také Vratislav, se seznámíme s našimi nejběžnějšími obojživelníky a plazy.

Skokan hnědý dosahuje délky až kolem 10 cm. Základní barva je nejčastěji pískově hnědá, ale narazíme i na jedince velmi tmavě zbarvené, cihlově červené, nebo naopak téměř žluté. Za potravu slouží skokanovi různé druhy suchozemských bezobratlých, pouze výjimečně mohou ulovit i drobné obratlovce.

Brzy na jaře, mnohdy ještě v období, kdy v okolí leží sníh, opouštějí skokani hnědí zimoviště a vydávají se hromadně na cestu k místům rozmnožování. Přitom často překonávají nemalé vzdálenosti (někdy i několik km) a mnoho jich zahyne třeba při překonávání silnic. Jedna samička může naklást i více než 4000 vajíček. Z nich se pak vylíhnou pulci skokanů, zbarvení tmavě se zlatavými skvrnkami.

Skokan zelený žije po celý rok v blízkosti vody, nejčastěji jej najdeme na březích rybníků, ale i v různých tůních, kalužích, v okolí potoků i větších řek. Skokani jsou nesmírně žraví a za potravu jim slouží převážně různé druhy bezobratlých živočichů. Příležitostně však mohou sežrat i menší druhy obratlovců, zvláště obojživelníky a jejich larvy, příslušníky vlastního druhu nevyjímaje. Občas požírají i nemocné ryby. Někdy dokáží uchvátit a pozřít i velká sousta, např. ještěrky nebo i hraboše.

Přezimují většinou ve vodě, zahrabáni v bahně. Nejčastěji v květnu pro ně nastává doba páření. Samečci se hlavně v tomto období velmi intenzivně a hlasitě ozývají. Samička klade někdy i několik kulovitých snůšek, obsahujících i více než 10 000 vajíček.

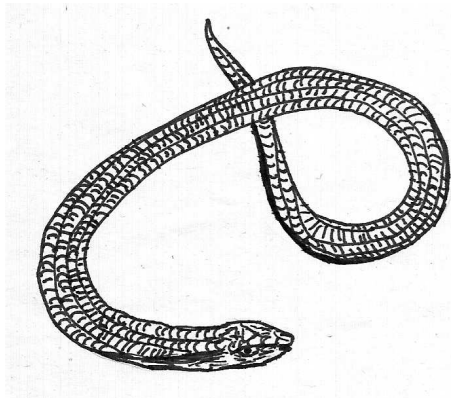
Čolek obecný dorůstá maximálně kolem 11 cm. Přestože patřil ještě nedávno k našim nejhojnějším ocasekým obojživelníkům, dnes již díky ničení přirozeného prostředí na mnoha místech zcela vymizel a je zařazen mezi silně ohrožené druhy.

Jeho život lze během roku rozdělit do dvou velmi odlišných fází, ve kterých mění vzhled i způsob života - suchozemské a vodní. Během suchozemské fáze života jsou samci i samice většinou jednobarevně šedohnědí s jakoby sametovým povrchem. Břicho mají žlutavé a jeho středem se táhne oranžový pás. Ve vodní fázi života samci vytvoří mohutný nepřerušovaný kožní lem, táhnoucí se od hlavy až na konec ocasu, který na pohled mnohonásobně zvětšuje jejich velikost. Mimo to jsou v tomto období ještě velmi výrazně zbarvení - po celém těle se jim objevují tmavé skvrny, na ocase pak mají výrazný červený a modrý pruh. Rozhodně se z jejich strany nejedná bezúčelnou parádí, protože samičky si otce svého budoucího potomstva vybírají mimo jiné i podle vzhledu.

Čolek obecný je jako všechny ostatní druhy obojživelníků dravec - ve vodní fázi se živí hlavně larvami hmyzu a různými vodními bezobratlými, mezi jeho oblíbené pochoutky patří třeba i vajíčka a pulci žab. V suchozemské fázi života loví čolci slimáky, žížaly, brouky a podobně. Larvy se živí drobnými vodními korýši, larvami komárů, pakomárů a jinými bezobratlými živočichy. Nepohrdnou však ani svými menšími sourozenci.

Užovka obojková dnes již není zdaleka tak hojná jako dříve a je zařazena mezi ohrožené druhy živočichů.

Tento had je po užovce stromové naším největším druhem - samice mohou dorůstat i více než 150 cm délky, samci jsou o něco menší. Charakteristickým znakem tohoto druhu jsou tzv. „měsíčky“ - světle zbarvené, často až sytě žluté, černě orámované velké skvrny v zátylku.

Na užovku obojkovou nejčastěji narazíme v okolí rybníků, v mokřadech a všude tam, kde je dostatek obojživelníků, kteří tvoří základ její potravy. Užovky loví výjimečně i ryby, ptáčata, hlodavce a jiné druhy plazů, vždy se ale k této kořisti uchylují až poté, když zmizí jejich přirozená potrava, tedy obojživelníci.

Užovky zimují často hromadně v různých štěrbinách skal, mezi kořeny stromů, v kompostech a pod. a brzy na jaře pak na těchto místech můžeme narazit na velká klubka společně se slunících hadů. Krátce nato se užovky páří a v červnu nebo červenci klade samice až 50 bílých vajíček s kožovitou

skořápkou, která ukládá na teplá a vlhká místa. Mláďata se líhnou většinou ve druhé polovině srpna nebo v září.

V ohrožení se užovka snaží, stejně jako všechny ostatní druhy našich plazů (včetně tolik obávané zmije), nejprve spasil rychlým útekem. Pokud utéct nemůže, zaujme obranný postoj, při kterém výrazně zploští hlavu, hlasitě syčí a pokouší se protivníka kousnout. Při selhání i tohoto druhého způsobu má užovka stále v záloze dva další trumfy - při uchopení predátorem vylučuje silně páchnoucí tekutinu, kterou se nedá odradit už pouze velmi otrlý nebo hladový lovec. Poslední možností záchrany je pro užovku předstírání smrti (tzv. thanatóza), kdy se přetočí na bok či záda, rozevře silně prokrvenou tlamu, ze které nechá volně plandat dlouhý, rozeklaný jazyk a tak se během okamžiku chutné sousto změni v zapáchající, několik dnů starou mrtvolu v pokročilém stadiu rozkladu. Pakliže predátora neodradí ani toto, nedá se opravdu dělat nic jiného, než mu popřát dobré chutnání a smířit se s úlohou chutného oběda či večere.

Ještěrka živorodá je poměrně nenápadně zbarvená a dosahuje z našich druhů také nejmenší velikosti (maximálně kolem 15 cm, většinou je však menší). Je zařazena mezi silně ohrožené druhy. Samci i samičky jsou svrchu zbarveni velmi podobně - většinou v různých odstínech hnědé barvy, s tmavými boky, tenoučkým tmavým pruhem vedoucím středem zad a množstvím různých tmavých i světlých skvrnek. Samici poznáme od samečka podle užšího začátku ocasu a jiného zbarvení břicha: samci mají břicho výrazně žluté nebo oranžové s množstvím tmavých skvrn.

S ještěrkou se setkáme nejčastěji na pasekách, při okrajích lesů, ale i např. v okolí stavení, kde s oblibou osidluje různé hromady sutí nebo vyskládané hranice dřeva. Velmi často obývá také břehy potoků a silničních struh a v ohrožení se vrhá do vody, kde se na dlouhou dobu potápí. Ve dne loví různé drobné bezobratlé živočichy a patří rozhodně k našim „nejotužilejším“ plazům na prosluněných a vyhřátých místech se s ní můžeme setkat ještě v době, kdy v okolí leží sníh. V červenci nebo v srpnu rodí až kolem 15 miniaturních, zpočátku velmi tmavě zbarvených mláďat, která dospívají kolem 3. roku života. Mláďata ještěrky živorodé se na rozdíl od ostatních druhů našich ještěrek nerodí z vajec, ale již plně vyvinutá, pouze v průhledných blanitých obalech.

Stezka pokračuje rovně po cestě mezi smrčky.

Na stráni vpravo si všimněte místa, kde dříve stávala cihelna a kde se dobývala cihlářská a hrnčírská hlína – příští zastávka bude věnována hrnčírství.